

Politik Bilim

Teknoloji Geliştirme Bölgelerimizde Hâl ve Gidiş...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sanayi Bakanlığı'nın kayıtlarına göre, 2001 yılında çıkarılan 4691 sayılı Kanun'a göre kurulmuş 30 teknoloji geliştirme bölgemiz var. 6'sı Ankara, 3'ü Kocaeli, 3'ü İstanbul'da; diğerleri (kuruluş sırasıyla) İzmir, Konya, Antalya, Kayseri, Trabzon, Adana, Erzurum, Mersin, Isparta, Gaziantep, Eskişehir, Bursa, Denizli, Edirne, Elazığ, Sivas, Diyarbakır ve Tokat illerinde. Bunlardan altyapılarını tamamlayıp faaliyete geçmiş olanların sayısıysa 18.

Bu bölgeler, üretici sektörlerin yeni ürün ve üretim yöntemleri, yeni sistemler ve yeni hizmetler geliştirmede; sonuç olarak da, adı üstünde, **teknoloji geliştirmede** yetenek kazanmaları için kurulmuştur. Bu yeteneklerin kazanılmasında bölgelerin rolü ne olacaktır? Anılan kanunun amaç maddesi bunu açıkça ortaya koyar: "*Üniversiteler, araştırma kurum ve kuruluşları ile üretim sektörlerinin işbirliği sağlanarak*" bu yetenekler üretici sektörlerle kazandırılacaktır. Bu şart nedeniyledir ki, bölgeler bir üniversite ya da üniversite dışındaki bir araştırma kurumu merkez alınarak kurulmaktadır. Türkiye'de böylesi bir bölgenin câzibe merkezi olabilecek nitelikteki üniversite dışı araştırma kurumları sayılı olduğu için, bu işlevi üniversiteler üstlenecekti; öyle de olmuştur.

Faaliyete geçen bölgeler, kuruluş kanununda öngörülen amaca hizmet etmekte midir? Sayılan yeteneklerin kazanılmasında, sahip oldukları araştırma altyapısı ve araştırmacı potansiyelleriyle, bilgi birikimleri ve araştırma kültürleriyle katalizör görevi görmesi beklenen üniversiteler, bölgelerindeki sanayi kuruluşlarıyla gerçekten işbirliği yapabilmişler midir ya da bölgedeki sanayi kuruluşları bu konuda ne ölçüde başarı sağlayabilmişlerdir? Yoksa, bu kuruluşların, bölgede 'müstecir' olarak bulunmaktan öte, üniversiteyle hiçbir ilişkileri olmamış mıdır? Kanımca, bu tür değerlendirmeler yapmanın zamanı geldi.

Belirli teknoloji alanlarında ülkenin yetkinlik kazanmasına öncelik verilmesini savunan bir kişi olarak, her üniversite bilim ve teknolojinin her alanında bir mükemmeliyet merkezi olamayacağına göre, bölgeler arasında, merkez alınan üniversitenin bilimsel birikimine göre bir uzmanlık ayrışması ortaya çıktı mı, ben kendi hesabıma bunu merak ettim. Meseleye firmalar açısından baktığımda da, bu bölgelere, daha çok hangi üretici sektörlerden firmaların geldiği ve hangi teknoloji alanlarında yukarıda sayılan yetkinlikleri kazanmaya odaklandıkları merak ettiğim ikinci nokta oldu. Aslında bu noktaya yanıt verecek bir inceleme, merak ettiğim ilk noktaya da belli ölçüde açıklık getireceği için, bölgelerde yer alan firmaların sektörel dağılımlarını ortaya koyacak bir tarama yapmaya niyetlendim. Evet, dağılım konusunda, kabaca da olsa, önceden bir fikrim vardı. Ama bunu net olarak görmek önemliydi. Bazı bölgelerin web sitelerinde, bünyelerinde yer alan firmalara ilişkin tanıtıcı bilgilerin olduğunu biliyordum. Tarama için bu imkândan yararlanabilirdim.

Ne var ki, siteleri yakından incelemeye başladığımda, başlangıçta tahmin etmediğim güçlüklerle karşılaştım. Düşünmüştüm ki, ne de olsa bunlar teknoloji geliştirme bölgeleridir; bölge yönetimleri de, enformasyon ve telekomünikasyon teknolojilerinden tam anlamıyla yararlanıyorlardı; web siteleri mükemmeldir; verilen bilgiler tamdır.

Pek öyle değilmiş. Bazı bölgelerin sitelerinde firma listesi bile yoktu. Olanların bir bölümünde ya liste tam değildi ya da firmaların adından başka bilgi yoktu. Hepsinden önemlisi, bünyelerindeki firmalara ilişkin tanıtıcı bilgiler vermiş olanların da hemen hiçbirinde, firma faaliyet alanları belirtilirken herhangi bir uluslararası sınıflandırma

standardına dayanılmamıştı... Buna rağmen, elden geldiğince ek bilgiler derleyerek, bir sonuç çıkarmaya çalıştım. Aradığım dağılımı hiç olmazsa önde gelen bazı bölgelerde merteye olarak yakaladığımı sanıyorum. Gelecek hafta en çok teknoloji geliştirme bölgesi olan Ankara'dan başlayıp elde ettiğim sonuçları bilgilerinize sunacağım. İlginizi çekeceğini sanıyorum.

CBT. 15 Ağustos 2008